

CENTAR ZA DEMOKRATSKU TRANZICIJU

IZVJEŠTAJ O RADU

— 2024. godina —

Uvod

Godinu za nama obilježila je složena kombinacija formalnog evropskog napretka i političke stagnacije. Crna Gora je ostvarila važan iskorak u procesu evropskih integracija, ispunjenjem privremenih mjerila iz ključnih poglavlja i dobijanjem IBAR-a, ali suštinske reforme u oblastima vladavine prava, izbora i javne uprave nastavile su da izostaju. Ovaj nesklad između političkih ambicija i institucionalne stvarnosti stvorio je paradoks: dok su međunarodne ocjene bile pozitivnije, domaće institucije su nastavile da funkcionišu uz niz strukturnih i političkih ograničenja, koja i dalje usporavaju reformski zamah i otežavaju ostvarivanje konkretnih rezultata.

CDT je i u 2024. godini djelovao u ambijentu u kojem se evropska agenda često instrumentalizovala zarad političkog marketinga, dok su ključni procesi – izborna reforma, antikorupcijsko zakonodavstvo, reforma pravosuđa, medijska regulativa – ostajali talac partijskih kalkulacija i nedostatka političke volje. U takvom okruženju, naš zadatak je bio dvostruk: da zadržimo jasnoću i principijelnost u zagovaranju reformi, ali i da se suprotstavimo pokušajima zamjene suštine formom, a vrijednosti retorikom.

Poseban izazov predstavljalo je jačanje malignih stranih uticaja, zloupotreba identitetskih tema i širenje dezinformacija, čime se dodatno potkopava demokratska kultura i fragmentira javni prostor. CDT je odgovorio širenjem kapaciteta za provjeru činjenica, razvojem edukativnih sadržaja i pokretanjem regionalnog dijaloga o prijetnjama savremenim demokratijama. I u ovoj godini, Raskrinkavanje.me je ostalo ključna linija odbrane od manipulacija, dok je rad na terenu i u institucijama pokazao da otpor postoji – i da dolazi sa znanjem, upornošću i odgovornošću.

Tokom 2024. godine nastavili smo da igramo aktivnu ulogu u procesu izborne reforme, sa konkretnim inicijativama, analizama i preporukama koje su se odnosile na profesionalizaciju institucija, zaštitu integriteta procesa i ograničavanje stranih uticaja. Pored toga, pomno smo pratili rad izvršne vlasti i ukazivali na raskorak između političkih obećanja i institucionalne prakse.

U oblasti kulture sjećanja, odlučno smo nastavili borbu protiv istorijskog revizionizma i normalizacije ekstremističkih narativa, insistirajući na vrijednostima antifašizma, sekularnosti i društvene pravde. Uspjeli smo da kroz saradnju sa intelektualcima i akterima iz regiona obnovimo prostor za dijalog o progresivnim nasljeđima jugoslovenske prošlosti, ali i da ih jasno povežemo sa savremenim izazovima.

Ovo je bila i godina u kojoj smo značajno ojačali javnu komunikaciju i dodatno približili naše sadržaje građanima – kroz podkaste, vizualne sadržaje, društvene mreže i direktnu interakciju. CDT-ov glas bio je prisutan u javnom prostoru sa jasnoćom, preciznošću i odgovornošću.

Uprkos brojnim izazovima, CDT je u 2024. godini nastavio da potvrđuje svoju ulogu jednog od ključnih aktera u oblasti demokratskih reformi, izborne integriteta, suzbijanja dezinformacija i promocije evropskih vrijednosti. Naš rad je bio podržan od strane brojnih partnera i donatora, koji su prepoznali važnost principijelnog, stručnog i javno odgovornog djelovanja u turbulentnim vremenima.

Vođeni istom misijom i vrijednostima koje nas pokreću već 25 godina, ulazimo u naredni period svjesni izazova, ali i odlučni da nastavimo borbu za pravednije, slobodnije i demokratskije društvo.

Međunarodna i evropska politika i strani uticaji

Godina iza nas donijela je dugo očekivano otvaranje nove faze u evropskim integracijama Crne Gore, ali je istovremeno potvrdila koliko je evropski napredak i dalje ranjiv na unutrašnje političke blokade, institucionalnu nestabilnost i rastući uticaj stranih aktera koji promovišu autoritarne i antievropske vrijednosti.

CDT je i u 2024. godini bio snažan zagovarač reformske agende zasnovane na vladavini prava, transparentnosti i političkoj odgovornosti. Pozdravili smo ispunjenje privremenih mjerila iz poglavlja 23 i 24, koje je otvorilo vrata za IBAR, ali smo istovremeno ukazali da se evropska agenda ne može svesti na administrativno ispunjavanje zadataka. Upozorili smo da evropski put gubi političku suštinu kada se koristi kao paravan za očuvanje statusa quo, partikularne interese i minimiziranje unutrašnjih sukoba.

Pomno prateći aktivnosti Vlade i Skupštine ukazali smo na paradoks formalnog napretka u pregovorima, dok istovremeno ključne reforme u pravosuđu i izbornoj oblasti stagniraju. Kroz niz javnih nastupa i saopštenja insistirali smo na tome da članstvo u EU nije samo spoljnopolitički cilj, već proces unutrašnje transformacije – koji podrazumijeva funkcionalne institucije, zaštitu prava, profesionalizaciju javne uprave i stvarnu političku volju za reforme.

Posebno smo se bavili analizom prijetnji po demokratski poredak koje dolaze kroz dezinformacije, etnonacionalizam i zloupotrebu identitetskih tema. U tom kontekstu, ukazivali smo i na opasnosti od malignih stranih uticaja koji djeluju kroz medijske, političke i finansijske kanale, s ciljem destabilizacije proevropske orijentacije Crne Gore. Ponovili smo inicijativu za formiranje skupštinskog odbora koji bi pratio strane uticaje na demokratske procese, kao institucionalni odgovor na trendove koji sve češće podrivaju integracioni kurs zemlje.

Kao organizacija koja se više od dvije decenije zalaže za izgradnju demokratskih institucija i evropske Crne Gore, CDT je u 2024. godini nastavio da prati dinamiku pregovora, ohrabruje reformske iskorake i raskrinkava politike koje pod maskom evropskog narativa unose autoritarne obrasce. Vjerujemo da jedino aktivno građanstvo, snažno civilno društvo i slobodni mediji mogu sačuvati suštinu evropskog projekta – društvo jednakosti, tolerancije i vladavine prava.

Otpornost zajednice

U 2024. godini nastavili smo da razvijamo sveobuhvatan odgovor na dezinformacije i propagandu, vjerujući da je pristup tačnim informacijama preduslov otpornog i demokratskog društva. Kroz platformu Raskrinkavanje.me, CDT je objavio više od 600 analitičkih tekstova kojima smo razotkrivali lažne vijesti, manipulacije i propagandne narative iz više od hiljadu domaćih i regionalnih izvora.

Naš rad je bio posebno usmjeren na one oblasti u kojima dezinformacije proizvode najveću društvenu štetu – izbore, reforme, ljudska prava, klimatske promjene i slobodu izražavanja. Pratili smo ključne političke događaje, analizirali pokušaje oblikovanja javnog mnjenja putem lažnih narativa i osnaživali građane da prepoznaju i odbace manipulaciju.

Poseban fokus stavili smo na jačanje medijske pismenosti – kroz edukativne sadržaje, priručnike i javne kampanje usmjerene ka građanima, ali i profesionalcima u medijima. Kroz saradnju sa domaćim i regionalnim partnerima, razvijali smo i publikovali smjernice za odgovorno izvještavanje u izbornim kampanjama, istraživali kako se zloupotrebljava istorija u političke svrhe i zagovarali regulaciju digitalnog prostora koja ne ugrožava slobodu izražavanja.

Na regionalnoj konferenciji Između stvarnosti i obmane otvorili smo dijalog o tome kako dezinformacije urušavaju povjerenje u institucije, produbljuju društvene podjele i podrivaju temelje demokratskog poretka. Posebno smo ukazali na opasnosti korišćenja identitetskih pitanja – poput vjere, jezika i nacionalnosti – u funkciji političke manipulacije i kontrole.

U okviru šire borbe za otpornost, ukazivali smo i na štetne posljedice pokušaja sužavanja prostora za djelovanje civilnog društva. Kroz analize i javne nastupe kritikovali smo predloženi Zakon o stranim agentima, ukazavši na njegovu nesaglasnost sa evropskim vrijednostima i praksama i upozorili na autoritarne modele po kojima je inspirisan.

Prepoznajući opasnosti radikalizacije i etnonacionalističkih narativa, CDT je i kroz svoje članstvo u Nacionalnom operativnom timu za borbu protiv nasilnog ekstremizma doprinio naporima da se očuva demokratska kultura i izgrade otpornije zajednice.

Otpornost zajednice, kako je mi razumijemo, ne ogleda se samo u tehničkim rješenjima i zakonodavnim intervencijama, već u postojanju aktivnog građanstva koje umije da prepozna, razumije i odbaci manipulaciju. Naš rad u 2024. godini bio je posvećen upravo tom cilju – da zajednicama damo znanje, alate i podršku da ostanu uspravne pred prijetnjama koje nisu uvijek vidljive, ali su često presudne za budućnost demokratije.

Aktivnosti u ovoj programskoj oblasti su realizovane kroz sljedeće projekte:

- **Jačanje otpornosti Crne Gore: Borba protiv radikalizacije i dezinformacija podržanog od strane Ministarstva inostranih poslova Holandije**
- **Aktivni građani protiv dezinformacija podržanog od strane Ambasade SAD u Podgorici**
- **Razotkrivanje stranih uticaja uz pomoć istraživačkog novinarstva zasnovanog na činjenicama podržanog od strane Ministarstva inostranih poslova Holandije**
- **Razmjennom znanja do boljeg izvještavanja podržanog od Njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ)**
- **SEEChek mreža – borba protiv dezinformacija kroz mrežu fakt čekera podržanog od Evropske komisije uz kofinansiranje Ministarstva javne uprave**
- **TruthShield Balkan: Raskrinkavanje.me i Fake News Tragač u borbi protiv dezinformacija u Crnoj Gori i Srbiji podržanog od CFI francuske agencije za razvoj medija**

Kultura sjećanja

Tokom 2024. godine CDT je dodatno osnažio svoj rad u oblasti kulture sjećanja, nastavljajući da gradi otpor istorijskom revizionizmu, normalizaciji ratnih zločina, gušenju sekularnosti i slabljenju antifašističkog nasljeđa. Vjerujemo da se savremeni izazovi – jačanje etnonacionalizma, porast mizoginije i urušavanje radničkih prava – ne mogu odvojiti od načina na koji razumijemo i interpretiramo prošlost.

Kroz inicijativu “Prošlost za budućnost: Kontra mraku, kontra sili!”, otvorili smo prostor za razgovor o tome šta antifaziizam danas znači i zašto je važan. Oživljavanjem sjećanja na bitke na Neretvi i Sutjesci i na drugo zasjedanje AVNOJ-a, ponudili smo otpor pokušajima da se negiraju vrijednosti koje su utemeljile moderno, građansko društvo. Dio te borbe bili su i izložbe, knjige, eseji i podkasti kroz koje smo tematizovali ulogu kulture, umjetnosti i popularnih medija u očuvanju duha otpora i solidarnosti.

Poseban doprinos dali smo i kroz projekat Odjeci Ustava iz 1974. godine, koji je otvorio važnu raspravu o njegovim političkim, društvenim i simboličkim nasljeđima. Pitanja decentralizacije, radničkog samoupravljanja i prava žena postavljena su u kontekst savremenih borbi, čime smo podsjetili da su neki progresivni dometi iz prošlosti danas gotovo zaboravljeni ili osporeni. U okviru ovog programa otvorili smo javni dijalog o pravu na abortus i radničkim pravima, kroz sadržaje koji su naišli na snažan odjek u javnosti i ukazali na potrebu šire društvene mobilizacije u odbrani dostignutih sloboda.

U ovoj oblasti nastavili smo i zagovaračku borbu za očuvanje sekularnog karaktera države. Podnijeli smo inicijativu Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti uvođenja pravoslavne slave u opštini Nikšić, smatrajući da takve odluke favorizuju jednu vjersku zajednicu i narušavaju načela jednakosti i nediskriminacije.

Takođe, analizom “Zanemareno nasljeđe” ukazali smo na ozbiljne propuste u upravljanju kulturnim dobrima u državnom vlasništvu, insistirajući na hitnim institucionalnim reformama koje bi obezbijedile odgovorno čuvanje umjetničkog i istorijskog nasljeđa.

Naš rad u oblasti kulture sjećanja tokom 2024. nije bio ni nostalgičan ni simboličan, već duboko političan i angažovan. Kroz konkretne sadržaje i otvorene rasprave, nastojali smo da obnovimo sjećanje kao sredstvo otpora i da povežemo prošlost sa savremenim borbama za pravednije društvo.

Aktivnosti u ovoj programskoj oblasti su realizovane kroz sljedeće projekte:

- **“Akcija”**

Fer izborni proces

Naš najvažniji zadatak u 2024. godini bio je da snažno doprinesemo sprovođenju sveobuhvatne izborne reforme, kao temelja za izgradnju slobodnijih i pravednijih izbora u Crnoj Gori.

CDT je kao organizacija koja više od dvije decenije prati izbore, dobio povjerenje Skupštine da bude dio ovog procesa – naš izvršni direktor Dragan Koprivica izabran je za pridruženog člana Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu iz reda NVO sektora.

Kroz aktivno učešće u radu Odbora, zastupamo ideje profesionalizacije i depolitizacije izborne administracije, sređivanja biračkog spiska, jačanja kontrole nad finansiranjem kampanja i partija, uvođenja otvorenih lista i individualnih kandidatura, kao i mehanizama za zaštitu izbora od stranih uticaja. CDT je kreirao mapu puta za rad Odbora i dao konkretne predloge za proširenje njegovog djelokruga rada, što je na kraju i prihvaćeno – produžen je rok rada Odbora do kraja 2025. i uključena je reforma Zakona o predsjedniku Crne Gore.

U saradnji sa različitim stručnjacima, tokom 2024. godine objavili smo osam publikacija u kojima smo analizirali ključne slabosti izbornog sistema i predložili konkretna rješenja – od unapređenja rada izborne administracije, zaštite izbornog procesa od stranih uticaja, do obezbjeđivanja efikasne krivičnopravne zaštite izbornih prava.

Kao i prethodnih godina, ostali smo predani izbornom monitoringu, pa smo i 2024. sa profesionalnim timovima pratili tok lokalnih izbora u Podgorici. Sa 215 akreditovanih posmatrača pokrili smo sva biračka mjesta, dok su naši mobilni timovi kontrolisali dodatna dešavanja.

Uoči izbora i na sam dan glasanja, iz našeg studija emitovali smo cjelodnevni program koji je uživo pratio izborna dešavanja. Informisali smo građane o odzivu, prijavljenim nepravilnostima, dezinformacijama i, a po zatvaranju birališta – predstavili smo projekcije rezultata, zasnovane na stvarnim podacima sa terena. Time smo ponovo osigurali tačnost, spriječili preuranjeno proglašavanje pobjeda i zaštitili integritet izbornog procesa.

Naš program su prenosili svi crnogorski mediji, a više desetina hiljada ljudi nas je pratilo online – ostvarili smo 33.000 pregleda na YouTube kanalu i više od 80.000 pregleda naših objava na društvenim mrežama na dan izbora u Podgorici.

Pored građana, naš rad su podržali i brojni relevantni stručnjaci. Na našim podkastima i u izbornim programima učestvovali su predstavnici izborne administracije, pravnici, novinari, aktivisti i analitičari, koji su stručno i nepristrasno govorili o stanju demokratije i mogućim pravcima reforme.

U vremenu političke neizvjesnosti i slabih institucija, mi smo u 2024. godini pokazali da organizovani građani, stručna zajednica i odgovorna civilna scena mogu biti pokretači pozitivnih promjena.

Tako ćemo i nastaviti – jer smo uvjereni da izborne promjene moraju biti rezultat dijaloga, znanja i upornog rada.

Aktivnosti u ovoj programskoj oblasti su realizovane kroz sljedeće projekte:

- **Izborna reforma u fokusu: Vrijeme je!, uz podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i kofinansiranje posredstvom Ministarstva javne uprave**
- **Doprinos procesu EU integracija, uz podršku Ministarstva vanjskih poslova i međunarodne saradnje Republike Italije**
- **Jačanje integriteta izbornog procesa, uz podršku Nacionalne zadužbine za demokratiju**

Otvorenost i dobra uprava u institucijama

U periodu nakon konstituisanja 44. Vlade Crne Gore, CDT je postavio za cilj da kontinuirano prati rad nove izvršne vlasti i doprinese boljem razumijevanju njenih politika i učinaka. Imajući u vidu novu strukturu vlasti, u kojoj se po prvi put nalaze politički akteri čiji stavovi nijesu u potpunosti usklađeni sa vrijednostima evropske integracije i ustavnim opredjeljenjima Crne Gore, smatrali smo važnim da pažljivo analiziramo smjer u kojem se kreće državna politika. Naš pristup se temeljio na objektivnom i sadržajnom sagledavanju ključnih procesa i odluka koje obilježavaju mandat nove vlasti, a prvi korak u tom procesu bila je analiza učinaka u prvih 100 dana.

U analizi “Prvih 100 dana: Između očekivanja i (ne)ostvarenih obećanja”, fokusirali smo se na ispunjenje ključnih obećanja Vlade i premijera, uz konstataciju da su postignuti određeni pomaci – poput dogovora o popisu i napretka u EU integracijama – ali i zabilježeni ozbiljni nedostaci u transparentnosti i koordinaciji sektora bezbjednosti. Analizu rada izvršne vlasti nastavili smo kroz dvije publikacije. Prva, „Analiza rada 44. Vlade: Evropski napredak naspram domaćih političkih intriga“, bavila se periodom pred rekonstrukciju Vlade i ukazala na institucionalne slabosti i političke tenzije. Druga analiza, povodom prve godišnjice rada Vlade, ocijenila je da uprkos dobijanju IBAR-a, nisu iskorišćeni politički uslovi za suštinske reforme.

Ove publikacije izazvale su značajnu pažnju javnosti i medija i predstavljaju temelj za dalji razvoj CDT-ovog modela monitoringa vlasti, usmjerenog ka jačanju odgovornosti i transparentnosti.

CDT je, kao predstavnik NVO sektora u radnoj grupi, dao značajan doprinos izradi nacrtu prvog Zakona o Vladi, posebno u dijelu koji se odnosi na unapređenje transparentnosti sjednica Vlade. Naš predlog o objavljivanju dnevnog reda, materijala i zapisnika sa sjednica uvršten je u nacrt koji je potom upućen na mišljenje međunarodnim partnerima. CDT je kroz medijske nastupe apelovao na hitno usvajanje zakona, ističući da njegovo odlaganje omogućava nastavak netransparentnih praksi izvršne vlasti.

Naše zalaganje za otvorenu i transparentnu vlast nastavili smo kroz sprovođenje Regionalnog indeksa otvorenosti, u saradnji sa organizacijama Partneri Srbija, Metamorfozis iz Sjeverne Makedonije i UG “Zašto ne?” iz Bosne i Hercegovine. U okviru ovog projekta, sproveli smo dvije tematske analize koje se odnose na otvorenost parlamenata i izvršne vlasti u Crnoj Gori i regionu Zapadnog Balkana. Posebno smo ukazali na nedostatke u primjeni zakona o slobodnom pristupu informacijama, zatvorenost procesa donošenja odluka, kao i na ozbiljne razlike u institucionalnoj kulturi transparentnosti između država regiona. O ovim nalazima, uz fokus na institucionalnu odgovornost i odnos vlasti prema standardima otvorenosti, diskutovali smo na konferenciji na kojoj su učestvovali predstavnici institucija, nevladinog sektora i medija iz Crne Gore i regiona.

Aktivnosti u ovoj programskoj oblasti su realizovane kroz sljedeće projekte:

- **Upotreba novih medija za promovisanje transparentnosti uprave, uz podršku Nacionalne zadužbine za demokratiju**
- **Građanima na uvid: Transparentnost i otvorenost budžeta institucija izvršne vlasti, uz podršku Međunarodnog partnerstva za budžet.**
- **Inkluzivni dijalog za napredak društva, uz podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i kofinansiranje Ministarstva javne uprave**

Ekonomska i demografska politika

U toku prethodne godine, CDT je aktivno pratio i analizirao ključne faze popisnog procesa u Crnoj Gori. U publikaciji “Opravdana zabrinutost ili neopravdana panika: Razlika između preliminarnih rezultata i zvaničnih informacija koje su saopštavane u toku popisa – objašnjenja, nedoumice i preporuke” ukazali smo na kritične aspekte popisa, sa posebnim naglaskom na potrebu za poboljšanjem transparentnosti i preciznosti podataka. CDT je apelovao na važnost obezbjeđivanja povjerenja u rezultate popisa, s ciljem da se rezultati budu što tačniji i relevantniji za društvene i ekonomske analize.

Iako su svi nakon objave rezultata popisa proglasili pobjedu svoje ideje, ukazali smo da podaci treba duboko da nas zabrinu jer smo država čija je populacija u starosti, a u državi čije stanovništvo stari potpuno je irelevantno ko je koje nacionalnosti. U podkastu “Politika i/ili statistika: Šta nam govore rezultati popisa?” smo razgovarali o demografskim problemima naše zemlje i naglasili potrebu za hitnim preduzimanjem mjera.

Kroz ove aktivnosti, CDT je nastavio da doprinosi javnoj diskusiji i da bude važan akter u zagovaranju strateške pripreme odgovora na demografske promjene u Crnoj Gori.

Komunikacije

Godina iza nas obilježena je strateškim pristupom u oblasti javne komunikacije i značajnim uticajem u medijskom prostoru. Kroz čak 1866 pojavljivanja – u televizijskim formatima, digitalnim portalima, štampi i radio emisijama – aktivno smo doprinosili oblikovanju javnog diskursa, komentarišući ključne političke i društvene teme. Paralelno, jačali smo i kapacitete za dvosmjernu komunikaciju – posebno kroz format podkasta, koji je postao prepoznatljiv kanal za drugačiji pristup složenim temama. Teme poput evropskih integracija, borbe protiv dezinformacija, izborne reforme, rezultata popisa, kulture sjećanja i rada Vlade Crne Gore bile su u fokusu CDT-a. Na dan lokalnih izbora u Podgorici 2024, kroz cjelodnevni izborni podcast koji je ispratilo oko 33.000 ljudi, demonstrirali smo kako se kroz angažovan i pravovremen sadržaj mogu informisati građani/ke.

Na društvenim mrežama ostvarili smo primjetan rast zajednice, ne samo u broju pratilaca, već i u porastu ukupnog reach-a koji je u 2024. godini dostigao oko 550.000, već i u kvalitetu dijaloga koji vodimo sa građanima/kama. Objavili smo oko 315 infografika u raznovrsnim formatima, uz 82 videa koji su dodatno ojačali našu prepoznatljivost i uspješno prenijeli kompleksne teme u vizuelno razumljive formate. Naš vizuelni identitet doživio je rebranding: jasnije boje, fokusirane poruke i pregledan dizajn omogućili su bolju i jasniju komunikaciju kompleksnih tema. Istovremeno, Raskrinkavanje.me kao naš ključni alat za borbu protiv dezinformacija, ostvario je 132.000 posjeta, potvrđujući potrebu za kredibilnim i provjerenim sadržajem.

Upravo iz potrebe da budemo bliži našoj target grupi, otvorili smo i nove digitalne kanale – Threads i TikTok, kako bismo dodatno proširili prostor za povezivanje sa građanima i građankama. Ove platforme nadopunjuju našu postojeću mrežu, u kojoj Facebook, Instagram, X (Twitter) i YouTube ostaju ključni kanali za kontinuiranu izgradnju odnosa sa zajednicom i vođenje svakodnevne komunikacije. Naša komunikacija s javnošću nije bila proizvod slučajnosti, već rezultat pažljivo osmišljene strategije, svakodnevne prisutnosti i spremnosti da se razvijamo u skladu s potrebama i očekivanjima onih kojima se obraćamo.

Podrška

U okviru ove oblasti smo koordinirali redovno administrativno-finansijsko funkcionisanje organizacije. Radili smo na pripremi godišnjeg budžeta, mjesečnih planova i izvještaja, finansijskih izvještaja za donatore, te organizaciju naših događaja i aktivnosti.

Ažurirali smo Pravilnik o radu, unapređujući ključne odredbe o antikorupcijskoj politici, prevenciji sukoba interesa, politici poslovnih putovanja, kodeksu etičkog zagovaranja, te politikama zaštite privatnosti i povjerljivosti. Ažurirani pravilnik usklađen je s najnovijim stručnim standardima i donatorskim zahtjevima, čime su ojačani principi transparentnosti i odgovornosti u našem radu.

CDT je uveo godišnji sistematski zdravstveni pregled za sve zaposlene. Na ovaj način, CDT aktivno pokazuje odgovornost i posvećenost očuvanju zdravlja članova svog tima, prepoznajući važnost balansiranja profesionalnih obaveza i lične dobrobiti.

CDT je angažovao IT stručnjaka koji je organizovao program obuka za zaposlene u CDT-u o praktičnoj primjeni AI alata u administrativnim i organizacionim poslovima. Tokom obuka, zaposleni su se upoznali s različitim mogućnostima primjene AI-a za automatizaciju nekih operativnih zadataka i analizu podataka. Obuke su obuhvatile preporučene tehnike i procedure za rad s AI-om, najbolje prakse za povećanje preciznosti i efikasnosti alata, te sigurnosne mjere i ograničenja koja je potrebno imati na umu prilikom upotrebe AI tehnologije.

U CDT-u je zaposleno 8 osoba sa punim radnim vremenom. U cilju procjene da li su finansijski izvještaji i poslovanje CDT-a u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima, sprovodi se finansijska revizija. Svi izvještaji revizije su dostupni na našem vebsajtu.

Naziv projekta	Trajanje	Vrijednost projekta	Donator
Jačanje otpornosti Crne Gore: Borba protiv radikalizacije i dezinformacija	01/08/2024 – 31/07/2025	87,835.00 €	Ministarstvo inostranih poslova Holandije
Aktivni građani protiv dezinformacija	01/10/2023 – 30/09/2024	69,970.00 \$	Ambasada SAD u Podgorici
Jačanje integriteta izbornog procesa	01/02/2023 – 31/01/2025	183,000.00 \$	Nacionalna zadužbina za demokratiju
Upotreba novih medija za promovisanje transparentnosti uprave	01/10/2022 – 30/09/2024	133,000,00 \$	Nacionalna zadužbina za demokratiju
Institucionalna podrška	18/01/2023 – 18/01/2025	100,000.00 \$	Fond braće Rokfeler
Institucionalna podrška	01/01/2023 – 31/12/2024	510,000.00 NOK	Centar za promociju civilnog društva
Građanima na uvid: Transparentnost i otvorenost budžeta institucija izvršne vlasti	01/01/2024 - 31/10/2026	14,579.60 \$	Međunarodno budžetsko partnerstvo
Doprinos procesu EU integracija	01/12/2023 – 30/11/2024	27,000.00 €	Ministarstvo vanjskih poslova i međunarodne saradnje Italije
Elections 24 Check	15/12/2023- 31/07/2024	20,700.00 €	Evropska mreža za standarde i provjere činjenica
Razotkrivanje stranih uticaja uz pomoć istraživačkog novinarstva zasnovanog na činjenicama	01/12/2021- 31/05/2025	189,250.00 €	Ministarstvo inostranih poslova Holandije

Naziv projekta	Trajanje	Vrijednost projekta	Donator
Razmjenom znanja do boljeg izvještavanja	01/02/2024 – 01/02/2025	24,708.50 €	Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (GIZ)
SEEChek mreža – borba protiv dezinformacija kroz mrežu fakt čekera	01/01/2023 – 30/06/2026	172,885.12 €	Evropska komisija
		19,423.13 €	Ministarstvo javne uprave (kofinansiranje)
Inkluzivni dijalog za napredak društva	09/01/2023 – 09/01/2025	67,899.21 €	Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori
		7,544.36 €	Ministarstvo javne uprave (kofinansiranje)
Izborna reforma u fokusu: Vrijeme je!	03/01/2024 – 03/01/2026	129,913.78 €	Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori
		6,837.56 €	Ministarstvo javne uprave (kofinansiranje)
TruthShield Balkan: Raskrinkavanje.me i Fake News Tragač u borbi protiv dezinformacija u Crnoj Gori i Srbiji	01/10/2023 – 30/04/2024	34,968.00 €	CFI francuska agencija za razvoj medija
Provjera dezinformacija na Facebook – u	01/01/2024 – 31/12/2024	200,000.00 €	Praxis Montenegro (Meta Platforms Ireland Limited)

NVO CDT TROŠKOVI za 2024. godinu	IZNOS	%
Troškovi neto zarada	151,342.50	26.21%
Troškovi poreza na zarade i naknade	17,598.52	3.05%
Troškovi doprinosa na zarade i naknade	37,920.89	6.57%
Troškovi ugovora o djelu - neto	103,735.79	17.97%
Troškovi poreza i doprinosa na ugovore o djelu	15,528.69	2.69%
Troškovi projekata sa partnerskim organizacijama	54,201.67	9.39%
Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	4,572.33	0.79%
Troškovi vode, el.energije i goriva	4,558.09	0.79%
Troškovi dnevnica za službeni put	2,550.07	0.44%
Troškovi ptt usluga - telefona i interneta	5,103.10	0.88%
Troškovi taxi i renta car usluga	2,964.65	0.51%
Troškovi avio karata	6,091.17	1.05%
Troškovi digitalnog marketinga i online promocije	22,048.49	3.82%
Troškovi amortizacije osnov.sredstava	11,005.43	1.91%
Troškovi održavanja konferencija i seminara	23,867.17	4.13%
Troškovi drugih neproizvodnih usluga - troškovi istraživačkih, kreativnih i ostalih agencijskih usluga	71,946.79	12.46%
Troškovi poslovnih sastanaka i događaja	15,978.62	2.77%
Troškovi hotelskih usluga	6,007.76	1.04%
Troškovi platnog prometa	3,348.79	0.58%
Nematerijalni troškovi - nabavka opreme i troškovi kupovine u maloprodaji	16,644.37	2.88%
Ostali troškovi	414.70	0.07%
UKUPNI TROŠKOVI	577,429.59	100.00%

NVO CDT PRIHODI za 2024. godinu	IZNOS	%
Prihodi od donacija - domaći partneri i B&H partner	287,185.35	49.74%
Prihodi od donacija - inostrani partneri	279,134.73	48.34%
Prihodi od refundacija državnog budžeta	2,862.25	0.50%
Prihodi od kamata	15.42	0.00%
Drugi finansijski prihodi	8,216.84	1.42%
UKUPNI PRIHODI	577,414.59	100.00%

